

ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ, ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

**В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ
ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ
ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО
ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ
СИТУАЦИЯ
2021 – 2023**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият план за действие на община Първомай в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация / 2021 – 2023 /, наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Стратегията на Област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021 – 2030 г. в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030 /. Планът за действие задава основни принципи на цялостна общинска политика за равноправно интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Първомай. Той е резултат от съвместните усилия и партньорството между общинска администрация, общинските институции, институциите в областта на социалните услуги, неправителствените организации и ромската общност.

Стратегията съдържа визия, цели и приоритети за утвърждаване на интегриран подход при провеждане на политиките за приобщаване и участие на ромите: допринася за постигане на съответствие и взаимно допълване между секторните политики и стратегии, които спомагат за насърчаване равнопоставеността, приобщаването и участието.

За постигане на дългосрочната цел за осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и останалата част на населението, в Стратегията са заложили три хоризонтални цели в областта на равенството, приобщаването и участието и четири секторни цели в областта на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта.

Стратегията обхваща шест приоритетни области на интеграционната политика: образование; здравеопазване; жилищни условия; заетост; върховенство на закона и не дискриминация; култура и медии.

В изпълнение на политиките за равенство, приобщаване и участие на ромите са включени общините, чрез разработване на конкретни годишни планове за действие по приоритетите на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите /2021 – 2030 / и са структурирани за изпълнение в четири периода: 2012 - 2014г.; 2015 - 2017г.; 2018 - 2020г. и 2021 – 2023г. За първия период е изготвен План за действие на Община Първомай в изпълнение на областната стратегия за интегриране на български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2012-2014г.), приет с Решение на Общински Съвет град Първомай №195/21.12.2012г. по протокол №17. За втория период е изготвен План за действие на Община Първомай за интегриране на български граждани от ромски произход (2014-2017г.), приет с Решение на Общински Съвет град Първомай №492/22.12.2014г. по протокол №44. За третия период също е изготвен План за действие на Община Първомай за интегриране на български граждани от ромски произход /2018 – 2020г./, приет с Решение на Общински Съвет град Първомай № 324/31.05.2018г. по протокол № 34.

Стратегията потвърждава дългосрочния ангажимент на държавата за сътрудничество с всички заинтересовани страни за справяне със съществуващите проблеми и предизвикателства пред ромите, за които има риск да се влошат от въздействието на пандемията от COVID – 19. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Интеграцията изразява шансовете и възможностите на всички български граждани в различните области на живота, издига тяхната активност в реализацията на демократичните процеси в България, активизира процеса на единението без значение от етнически произход и вероизповедание. Тя е процес, който е насочен към активното включване на различните социални и етнически групи в управлението на общината, икономическия живот, културата, образованието, промяната на условията на живот и нова жилищна политика.

Планът за действие цели очертаване на целите и задачите за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация при населението на община Първомай. В практическата реализация на Плана за действие ще бъде прилаган интеграционният принцип на база равнопоставеност и равна отговорност, т. е. оказване на помощ не само на ромската етническа група и другите групи в неравностойно социално положение, но и на всички български граждани като цяло, които имат потребност от определена помощ и съдействие при решаването на проблеми.

В община Първомай този процес на интегриране, равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, както и на други граждани в уязвимо социално положение, близко до това на ромите ситуация е непрекъснат.

Пандемията от COVID – 19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показва спешната нужда от по – ефективен и всеобхватен политически отговор на национално, европейско ниво и най – вече на местно ниво.

При разработването на плана е взета предвид следната нормативна база:

- **Конституцията на Република България (С.,1991.)**

Чл. 6. (1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права;

(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

- **Закон за защита от дискриминация (Обн. ДВ.бр.86 от 30.09.2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)**

Чл.1. Този закон урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване; Чл.2. Целта на закона е да осигури на всяко лице право на: 1. равенство пред закона; 2. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот; 3. ефективна защита срещу дискриминация.

- **Преброяване на населението от 2011 г., НСИ.**
- **Национална стратегия за интегриране на ромите в Република България (2012 – 2020 г.).**
- **План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020 — 2025 г.**
- **Европейски стълб на социалните права.**
- **Проект на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030г. /.**

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

1. Актуално състояние на ромската общност в община Първомай.

По данни от последното преброяване през 2011 г., населението на община Първомай възлиза на 27 945 души. От тях 1 526 се самоопределят като роми или това са 5,46 % от населението на общината. За сравнение в област Пловдив 4,9 % от населението на областта се самоопределят като роми. Концентрирано ромско население в община Първомай има в гр. Първомай и селата: Караджалово, Искра, Градина, Бяла река, Винаца. Данните са представени в **Таблица:**

Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопреде лям
		българска	турска	ромска	друга	
Община Първомай - общо	24 312	20 552	2 092	1 526	142	3 633
Град Първомай	12 741	11 801	209	657	74	601
с. Буково	433	45	386	0	2	1
с. Крушево	699	587	67	28	17	115
с. Езерово	618	290	304	20	4	108
с. Бяла река	757	598	14	145	0	11
с. Градина	2 161	1 997	0	154	10	250
с. Брягово	446	408	9	29	0	52
с. Винаца	548	440	0	100	8	213
с. Воден	573	3	568	0	2	98
с. Добри дол	91	81	9	0	1	23
с. Драгойново	352	352	0	0	0	7
с. Дълбок извор	1 326	1 185	0	125	16	116
с. Искра	1 425	1 178	229	9	9	13
с. Караджалово	1 063	829	11	215	8	12
с. Поройна	133	100	3	29	1	3
с. Православен	427	146	275	6	0	4
с. Татарево	519	512	0	7	0	0

Продължава тенденцията част от хората от ромски произход да се самоопределят като българи, турци и др. Поради тази причина не е възможно да се посочи официално точният брой на ромското население на община Първомай. (Например в с. Искра над 90 % от ромското население се самоопределя като част от турския етнос, както сочат и официалните данни от таблица 1 по-горе.)

Възрастовата структура на ромите съгласно последното преброяване сочи нисък процент на продължителност на живота. Най-многобройни са преброените роми в диапазона 0-29 г.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентно способност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:

Възрастовата структура на населението на общината показва неблагоприятни изменения – по-висок дял на възрастното население към 2011 г.: над трудоспособна възраст – 28,92 %; в трудоспособна възраст – 56,02 %, и по-нисък относителен дял на децата (до 18 г.) към 2011 г. – 15,06 %. Според демографските класификации населението на община Първомай може да се причисли към регресивен тип възрастова структура – начален стадий.

Раждаемостта към 2011 г. е 0,90 % при смъртност 1,91 %. Налице е трайна тенденция към демографски срив – минус 1,01 %.

През 2020 г. населението на община Първомай възлиза на 23 053 души.

Възрастовата структура на населението на общината показва неблагоприятни изменения – по-висок дял на възрастното население към 2020 г.: над трудоспособна възраст – 29,44 %; в трудоспособна възраст – 56,27 %, и по-нисък относителен дял на

децата (до 18 г.) към 2020 г. – 14,28 %. Според демографските класификации населението на община Първомай може да се причисли към регресивен тип възрастова структура – начален стадий.

Данните са взети от НСИ и ЕСГРАОН – община Първомай

Запазва се отрицателният естествен прираст на населението, както и неговото застаряване. Ромските жени раждат два пъти повече от останалите жени в общината. Броят на жените превишава този на мъжете във възрастовата категория над 62 год. през изследвания период, а в останалите категории броят на мъжете и жените е приблизително равен.

В проучване от края на 2020г., данните за населението на община Първомай са представени според постоянен адрес и настоящ адрес:

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и настоящ адрес в същото НМ
гр. Първомай	15571	13488	12806
с. Брягово	377	559	323
с. Буково	484	440	405
с. Бяла река	723	688	600
с. Виница	1268	1010	924
с. Воден	769	643	599
с. Градина	2199	2151	1931
с. Добри дол	45	91	34
с. Драгойново	250	395	202
с. Дълбок извор	1209	1241	1054
с. Езерово	652	675	530
с. Искра	1309	1297	1087
с. Караджалово	1085	1124	962
с. Крушево	847	834	768
с. Поройна	135	170	117
с. Православен	477	610	374
с. Татарево	464	611	373
Всичко за общината	27864	26027	23089

2. Образование

Община Първомай има добре развита образователна структура. В общината има 20 учебни заведения: 13 училища (2 начални, 9 основни и 2 средни) и 7 детски градини (ДГ).

Сектор образование е основен гарант за бъдещото социално и професионално реализиране на всяко дете. Приоритети са задържане на децата в училище, повишаване качеството на образованието, благоприятстване за установяване на една толерантна и мултикултурна среда в учебните заведения.

Обобщена таблица за общия брой на учениците и отпадналите ученици от всички училища по години:

УЗ

2019/2020 г.		Всичко
1.	В началото на учебната година	1719
2.	Общо напуснали от началото на учебната година	26

ДГ

2019/2020 г.		Всичко
1.	В началото на учебната година	320
2.	Общо напуснали от началото на учебната година	6

Констатира се, че най-често причините за отпадане на ученици са:

- Заминаване на семейството в чужбина;
- трайно непосещаване на училище поради: слаб успех;
- трайно непосещаване на училище поради: социални и семейни причини.

През изминалата 2019/2020 година на територията на община Първомай са се обучавали 745 деца в детските градини (ДГ). Както и при училищата, създаването на мултикултурна и толерантна среда в ДГ е основен приоритет. Всички деца се обучават в десегрегирани училища и детски градини.

Създадени са условия за осъществяване на приобщаващо образование, което се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование. Прилагат се мерки и за развитие потенциала на онези от тях, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език. Заедно с работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми.

Ситуацията с разпространението на COVID-19 изправи българската образователна система пред сериозно предизвикателство – да се модернизира по такъв начин, че да не задълбочи дистанцията в образованието, вкл. повишаване нивото на цифровите умения и въвеждането на цифровите технологии като ключов елемент на модерното училище. Във връзка това в образователната система е въведено обучение в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

Училищата успешно реализират проекти, в които се включват много деца от ромски етнос. Предизвикателство е да се определи точният брой на децата от ромски произход, но такива действително има, а в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” гр. Първомай, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с. Караджалово и ОУ „Любен Каравелов“, с. Бяла река, например те преобладават.

В ОУ „Христо Ботев” с. Градина, се изпълнява проект с Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе”. Основни дейности по проекта са:

сформиране на клубове по интереси, формиране на родителски клуб, формиране на ученически парламент. В училището се работи по проект „Приложно колоездене“, формирана е група за ромски фолклор.

Включването на ОУ „Христо Ботев“ с. Градина и НУ „Хр. Ботев“, гр. Първомай в НП „Информационни и комуникационни технологии /ИКТ/ в системата на предучилищното и училищното образование“, осигурява достъп на съвременните деца до ИКТ, който е неразделна част от образованието.

ОУ „Отец Паисий“ с. Искра работи по 2 проекта на (ЦОИДУЕМ), всеки от които е на стойност – 14000,00 лв. Сформирани са клубове по интереси: „Сръчни ръце“, „Млад еколог“ и „Фолклор на етносите-ромски фолклор“. През 2019/2020 учебна година училището е провело 4 екскурзии с образователен и възпитателен ефект, до гр. Карлово, гр. Калофер, гр. Сопот, гр. Панагюрище, гр. Пловдив. Посетени са музеи на Васил Левски, Христо Ботев, Иван Вазов, музей на хляба и Природонаучен музей гр. Пловдив.

В СУ „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Първомай прилага изцяло иновативни модели на преподаване, както сред учениците, така и при работата си с родителите. През периода 2019-2020 г. НП „Заедно за всяко дете“, бяха реализирани 4 обучения на родители, с участието на психотерапевт на теми, свързани с дискриминация, толерантност и превенция на агресията.

В следните училища на територията на община Първомай се реализират проектите: „Подкрепа за успех“, който е за подкрепа на всички деца, които имат затруднения с усвояване на учебното съдържание по различни предмети и „Образование за утрешния ден“, под формата на извънкласни дейности: ОУ „Г. Караславов, гр. Първомай, ОУ Д-р П. Берон“, с. Буково, ОУ „Хр. Ботев“, с. Градина, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Караджалово, НУ „Хр. Ботев“, гр. Първомай, ОУ „Любен Каравелов“, с. Бяла река, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Дълбок извор, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Първомай, ПГСС „Васил Левски“, гр. Първомай.

Във всички училища на територията на община Първомай се реализират занимания по интереси: ОУ „Любен Каравелов“, с. Бяла река – Клуб по интереси „Забавна математика“, „Компютърна графика“, „Здравословно и балансирано хранене“; ПГСС „Васил Левски“, гр. Първомай – Клуб по интереси „Математика“, „Млад еколог“, „Млад предприемач“.

Детските градини на територията на община Първомай осъществяват дейности по проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ в дейностите допълнително обучение по български език и модул такси. Детска градина „Осми март“, е партньор по проект „Позитивна мултикултурна образователна среда-среда за активно социално приобщаване“. Осъществява се работа по дейности от проект „Подкрепа за приобщаващо образование“, ИКТ, Национална програма „Без свободен час“.

Представената информация е обобщена на база предоставени данни от образователните институции на територията на община Първомай.

Учебна 2019/2020 година															
№	УЗ	данни за отпадане на ученици	данни за реинтегриране на отпаднали ученици	данни за работа с родители	данни за извънкласни дейности	данни за отграмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни	данни за завършили висше образование от ромски произход	данни за обучение на учители в мултикултурна среда	данни за наличие на сегрегирани учители	данни за иновативни модели и практики	данни за превенция на отпадане от училище	данни за наличие на медиатори	данни за изграждане на образователни услуги в общността	статистически данни за завършване от уязвими групи	равнопоставеност в достъпа до образователни услуги
1	ОУ Искра		3	√	2		2	√				1		12	√
2	ОУ Буково	0		√	2	0						0	√	√	√
3	СУ Първомай	0	0	√	6	0	x	x		√	√	0	√		√
4	ОУ Градина	5	1	√	7	6		√			√	1		5	
5	ОУ Карджалово	3	0	√	2	12	x	x			√	0.5	0	8	
6	НУ Първомай	0		√	3	0	0	0	0			0	0	10	√
7	ОУ Дебър	9	1	√	2	0	0	0			√	1	0		
8	ОУ Бяла река	0	0	√	2	0	2	0	1		3	1		2	√
9	ОУ Първомай	7	6	√	√	0	x	0	1	√	√	1	16	18	√
10	ОУ Д. извор	0	0	√		0	0	2	√	√	x	0			√
11	ОУ Винаца		1	√	0		0	2					0	6	
12	ПГСС гр. Първомай	2	4	√		0	5	√			√				
Общо:		26	16	0	24	18	9	4	2	0	3	5.5	16	61	0

Учебна 2019/2020 година															
№	ДГ	данни за отпадане на ученици	данни за реинтегриране на отпаднали ученици	данни за работа с родители	данни за извънкласни дейности	данни за ограмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни	данни за завършили висше образование от ромски произход	данни за обучение на учители в мултикултурна среда	данни за наличие на сегрегирани учители	данни за иновативни модели и практики	данни за превенция на отпадане от училище	данни за наличие на медиатори	данни за изграждане на образователни услуги в общността	статистически данни за завършване от уязвими групи	равнопоставеност в достъпа до образователни услуги
1	ДГ Градина	6		√	1	√					√				√
2	ДГ Воден	0			1										
3	ДГ Искра	0			0						√		√		√
4	ДГ Марица	0		√											
5	ДГ Дебър	0		√											
6	ДГ Осми март			√	√			4		√	√				√
Общо:		6	0	0	2	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0

Създадени са условия за подкрепа, образователна интеграция и социализация на деца и ученици от етнически малцинства. Изградена е приемственост, осигурен е равен достъп до образование, култура, спорт, социални услуги и др. Отговорността на общината е изразена не само по отношение на съвместната работа на институциите по превенция и обхват на деца и ученици, но и по предоставяне на програми за превенция на риска от отпадане от училище, повишаване на родителския капацитет и др., които са приоритетна дейност на Център за обществена подкрепа.

3. Здравеопазване

Подобряването на здравето на всички граждани е в основата на политиките в областта на общественото здраве. Целите, свързани с този приоритет са насочени към активна промоция на здравето и превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефектен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Повишаването на здравната култура и информираността на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е важна стъпка за осъзнаване на необходимостта от ползване на здравни грижи и услуги.

По данни от Проекта на **Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030г. /**, рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, наблюдаваме по-

силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Община Първомай не прави изключение от тази картина.

Поради неизградената или лоша инфраструктура в селищата и махалите им, представителите на големите малцинствени общности по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити. Най-често тези проблеми се срещат при ромите.

Изключително сериозен проблем в ромските махали в България представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население.

Уместни са мерките за провеждане на беседи, информационни кампании за хранене и отглеждане на деца, за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за семейно планиране и кампании за ползите от имунизациите и мотивирането им за редовното прилагане.

В община Първомай здравеопазването е в добро състояние. На територията на общината успешно функционират: „Многопрофилна болница за активно лечение – Първомай“ ЕООД и два Медицински центъра – „Медицински център 1“ ЕООД и „Асклеп“ ООД. Сградата на болницата е в добро състояние, има съвременна апаратура и подходящо медицинско оборудване. Медицинските центрове също са с добре оборудвани кабинети и аптеки. В сградата на „МБАЛ – Първомай“ ЕООД е разположено и звено за „Спешна помощ“.

Местното население, а в това число и ромското население, има сравнително добра здравна култура. Преобладаваща част от бременните жени от ромски произход ходят редовно на женска консултация, след това водят децата си на детска консултация и респективно ги имунизират редовно. По данни на „МБАЛ – Първомай“ ЕООД гр. Първомай се отчита подобрене в здравната култура при гражданите от ромски произход.

Има и малка група ромско население, което няма добра здравна култура, което е и една от причините за честото боледуване на децата им. Но на фона на общата картина процентът на това население е минимален. Ромите с липса на постоянна работа в община Първомай остават постоянна величина, но обикновено те са участници в програми за временна заетост или са на социално подпомагане, така че през по-голямата част от времето са с непрекъснати здравни осигуровки.

За 2020 г. са регистрирани 17 новородени от майки под 18 годишна възраст, 15 от които са от ромски произход. Това е по – малко от предходната 2019г., когато са регистрирани 20 новородени от майки под 18 годишна възраст. Обхванатите бременни в първия триместър от бременността с консултации от лекар специалист за 2020г. са 39, 22 от които са от ромски произход.

Специални мероприятия по превенция и контрол на ХИВ, СПИН, туберкулоза и сексуално предавани инфекции в общината през 2019г./2020г. не са организирани, но тя разполага с подходящия набор от институции, за да ги организира в бъдеще (Общинска Администрация, ЦОП, МБАЛ, МЦ, БМЧК-Първомай, училища и др.). Тези кампании

се предвижда да бъдат насочени към обществото като цяло и предимно към младите хора, а не само към етническите малцинства. За периода 2021 - 2023г. ще се работи за:

- ✓ Повишаване на здравната култура на ромите;
- ✓ Провеждане на задължителни имунизации;
- ✓ Информационни кампании за превенция на риска от заразяване и раждането в ранна възраст и др.

Достъп до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването.

През 2020г. здравните медиатори в Община Първомай са реализирали кампании, изразяващи се в:

- Събиране на дрехи и обувки за социално – слабите лица от ромски произход.
- Консултация и настаняване на болни лица от ромски произход в болнични заведения за лечение безплатно /по ПМС 17 на МС/.
- Организиране и провеждане на беседи, раздаване на информационни брошури, за вируса COVID – 19, изразяващи се в опазване в Обществото и спазване на хигиенни навици, съвместна работа с РЗИ Пловдив.
- Кампания „Семейно планиране, сексуално и репродуктивно здраве“ отнасящо се до поставяне на медицински спирали за ограничаване на нежеланите бременности при лицата от ромски произход.

Отчитат се положителни промени в здравната култура при гражданите от ромски произход. Те се интересуват за своето здраве и вземат активно участие в мероприятията на тема здравеопазване. Новородените от непълнолетни майки са по-малко спрямо предходната година, но въпреки това е необходима още работа за контролирането на ранната раждаемост.

Основен приоритет на община Първомай и местните здравни заведения остава повишаването на цялостната здравна култура на гражданите, в това число и гражданите от ромски произход.

4. Жилищни условия

Ромското население на територията на Община Първомай, предвид подобренията в инфраструктурата и социалната и трудова заетост, се интегрира успешно. Не малка част от него работи извън границите на страната и влага голяма част от спечелените средства в подобрения на съществуващия собствен сграден фонд. Ромската собственост не е концентрирана на определени места, а е разсредоточена, в различни части, включително и на главни улици както в града така и в другите население места на територията на общината. Предвид решаване проблема с незаконното строителство и очерталата се необходимост от допълнителни урегулирани площи с цел жилищно застрояване:

1. в с.Виница, е проведена процедура за повторно включване в регулация на група имоти-общинска собственост, изключени от плана на населеното място през 1963г. с одобряването на сега действащия план. Одобрен е ПУП-ПР-ПЗС за обособяване на самостоятелни урегулирани поземлени имоти /УПИ/ в кв. № 37, 37"А" и 37"Б" и обслужващи улици към тях. Процедурата съгласно действащата нормативна уредба по ЗУТ и е одобрена с Решение № 516 от 27.05.2011г. на Общински съвет гр. Първомай. Окомплектованата документация, с всички прилежащи части, протоколи, решения и скици на отделните имоти и обособяването им в цялостен проект със съответното застрояване на отделните

УПИ, е внесена в Комисията по чл.17 към МЗХ София и одобрена с Решение № К33-21 от 22.11.2011г. на Министерството на земеделието и храните, Комисия за земеделските земи на основание чл.3 ал.9 от ППЗОЗЗ, с което е включена отново в строителните граници на с. Винаца, община Първомай, обл.Пловдив, земеделска земя с площ от 17 732 кв.м.

2. в кв.Дебър, гр.Първомай, чрез проведена градоустройствена процедура, се създадоха общински парцели за социални нужди, в които Община Първомай отстъпва право на строеж за реализиране на жилищни сгради на социално нуждаещи се, при условията на действаща в общината Наредба. Разработи се проект за водоснабдяване и канализация на същите парцели, който предстои да бъде реализиран.;
3. в с.Дълбок извор, се проучва възможността за присъединяване към регулационните граници на селото на група общински имоти, с цел обособяване на нови самостоятелни УПИ за жилищно строителство за задоволяване нуждите на ромското население в селото.
4. Обособените ромски махали извън регулационните граници на населените места, са в с.Искра и гр.Първомай, върху терени държавна собственост. По настоящем тяхното предназначение е според начина им на ползване, но предвид разпоредбите на Закона за устройство на територията и свързаните с него съпътстващи нормативни актове, за решаване на проблема с незаконното строителство и стартиране на процедури за урегулирането на описаните по-горе терени, Община Първомай без помощта на Държавата като собственик на имотите, не може самостоятелно да предприеме стъпки за решаване на проблема.
5. В разработката за нов ОУП на Община Първомай, са отразени и предвидени за урегулиране терени, необходими както за задоволяване на жилищните нужди на ромското малцинство, така и на тези, необходими за инфраструктура, производствени, складови, обслужващи, спортни и др.съпътстващи битието дейности.

5. Заетост и социално включване

Успешната интеграция на пазара на труда и повишаване на пригодността за заетост на групите в неравностойно положение на пазара на труда е един от основните приоритети на активната политика по заетостта.

Чрез полагането на комплекс от мерки за подпомагане на бързи и качествени преходи от неактивност и безработица към заетост или образование със заетост се цели успешната интеграция на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, както на пазара на труда, така и в социално – икономически живот на страната.

Превантивният ефект срещу социалното изключване и маргинализацията заемат особено важно място в политиката по заетостта. Икономически неактивни лица, включително ромите са потенциална работната сила на пазара на труда. Тяхното интегриране и активно включване в заетост ще продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ за 2019 година са регистрирани общо 1204 безработни лица в община Първомай. Към края на месец декември 2019г. 136 са новорегистрираните безработни лица.

За 2020 година са регистрирани общо 1478 безработни лица в община Първомай. Към края на месец декември 2020 година 98 са новорегистрираните безработни лица.

Средномесечния брой на регистрираните безработни за 2019 година е 530 лица при 838 средномесечно за 2020 година.

Констатира се тенденция на увеличение на безработни лица в дирекция „Бюро по труда“ – гр. Първомай. За последните десет години този показател е бил най-висок през 2013г., когато са регистрирани 2060 лица.

Таблица на регистрираните безработни лица по години:

Година	Регистрирани безработни лица	Регистрирани безработни лица, самоопределили се като роми
2019	1204	62
2020	1478	242

Тук следва да се отчете, че преобладаващата част от регистрираните безработни лица нямат квалификация и/или са с ниска степен на образование. Тези обективни пречки за реализация на трудовия пазар в една конкурентна среда са силно изразени особено при лицата, самоопределили се като роми. В следващите две таблици се разглежда структурата на регистрираните безработни лица през календарната 2020г. според критериите: квалификация и образование.

Структурата на регистрираните безработни лица при Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Първомай през 2020г. според тяхната квалификация:

Професионална квалификация	Средномесечен брой за 2020г.	%
С работническа професия	171	20.41
Специалисти	159	18.97
Без квалификация	508	60.62
Общо:	838	100.00

Безработните лица с основно образование средномесечно за 2020 година са 119 или 14.20% от общата безработица. Лицата с начално и по – ниско образование средномесечно са 329 или 39.26% от общата безработица.

През 2020 година 242 безработни лица при регистрация са се самоопределили като роми. От тях 13 – с работническа професия , 4 – специалисти и 225 – без квалификация.

По образователната структура ромите се разпределят: 22 със средно образование, 36 с основно образование и 184 с начално и по - ниско ниво на образование. В повечето случаи, единственият им шанс за заетост са субсидирани работни места по Програми и мерки за заетост и обучение и проекти от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Постъпили на работа безработни лица от Община Първомай:

	2019		2020	
	Общ брой	Роми	Общ брой	Роми
Постъпили на работа – всичко	722	75	947	117
Чрез посредничеството на бюрото по труда	714	1	869	114
- по мерки от ЗНЗ	14	1	18	1
- по програми от ЗНЗ	29	6	19	2
- по схеми от ОП“РЧР“	26	1	70	14

В обобщение на представените данни високият процент на регистрирани лица с начално или по-ниско образование и високият процент некавалифицирани лица 60.62% обаче остават основно предизвикателство за сектора. За лицата, самоопределили се като роми, тенденцията е всъщност негативна - при тях се отчитат четири пъти повече търсещи работа към днешна дата.

6. Върховенство на закона и недискриминация.

Независимо от наличието на тази правна рамка, дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност въпреки доказателствата за намаляване на усещането за дискриминация сред ромите.

Продължава крайната бедност, безработицата, ниското ниво на образование в сегрегирани училища и класове, неадекватните жилищни условия, лошото здравеопазване и благосъстояние сред част от ромското население, които поставят в неравноправно положение представителите на тези общности.

Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива и засилва антиромските нагласи. Ромите продължават да се сблъскват с дълбоко вкоренени негативни обществени нагласи и предразсъдъци.

През 2020г. в Община Първомай няма случаи на регистрирани противообществени прояви с участието на компактни групи ромско население. Не се отчитат преобладаващи престъпления при гражданите от ромски произход. Предвид наложените противоепидемични мерки през 2020г. свързани с предпазване от COVID – 19, МКБППМН при Община Първомай не е организирана информационни и образователни кампании за правонарушенията, извършени от млади хора.

В РУ на МВР – гр. Първомай и в Общинска администрация – гр. Първомай, не са постъпвали жалби от граждани от ромски произход за проявена спрямо тях дискриминация.

Ежегодно се провеждат разяснителни лекции в училищата, чиято цел е запознаване на децата с различните форми на дискриминация: зачитане на идентичността, произхода, религията и етническата принадлежност на всяко дете и др.

Училищните и общинските власти са ангажирани с помощта на ЦОП, Дирекция „Социално подпомагане“ – ОЗД и РУ на МВР- гр. Първомай, за формирането на толерантност основана на личности, етнически, религиозни и други особености у децата на училищно ниво.

МКБППМН при община Първомай е преустановила през по – голямата част на 2020г. всякакъв вид мероприятия, съгласно решение от 13.03.2020г. на Народното

събрание на Република България и в съответствие с препоръките на Националният оперативен щаб. През м. октомври 2020 г. е проведена информационна кампания в ОУ „Георги Караславов“ гр. Първомай, кв. Дебър по превенция на „Трафик на хора“. Децата бяха запознати с тематичният филм „Бягай“ и се проведе беседа по темата.

Община Първомай ще засили усилията си за борба с дискриминацията, словото на омразата и престъпленията от омраза.

Осигуряването на равенство, социално приобщаване и участие на ромите ще повиши благосъстоянието на българското общество, ще намали бедността в страната, ще подобри човешкия и социален капитал, както и индекса на човешкото развитие.

7. Култура и медии

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване. Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог. В Община Първомай дейностите в областта на културата и спорта се осъществяват от самата община, училищата и читалищата на територията на общината.

В рамките на културната програма на общината (ежегодните майски културни тържества, събитията, съпътстващи есенния панаир и др.) се провеждат редица фестивали, на които се дава възможност за изява на самодейни състави, професионални групи и детски формации. Не може да се даде точна статистика на броя участници от ромски произход, но такива определено има, особено сред децата. Ромските деца участват активно в културния живот на общината и обичат да се изявяват.

Под патронажа на Общината се организират и провеждат ежегодни спортни състезания и прояви (велопоходи; марафон; водни регати; турнири по футбол, бадминтон и др.). Спортната база е относително добра. На 22.09.2020г. се проведе традиционният велопоход до язовир Брягово. В него участваха много деца, като не малка част от тях бяха деца от ромски произход. На самия язовир децата имаха възможност да се возят на лодки под наблюдението на представители от Клуба на водомоторен спорт, родители и общински служители.

Стадионът към община Първомай се поддържа и използва редовно от всички жители на общината. В близост до него има басейн.

В община Първомай са лицензирани седемнадесет спортни клуба, които тя финансира или дофинансира. По неофициални данни към момента, ромските деца членуват в спортните клубове, са около 23.5%.

Ежегодно се провеждат турнири на деца от ромски произход, но предвид епидемиологичната обстановка в страната, през 2020г. някои от тези мероприятия не са проведени. Все повече се засилва процентът на ромските деца, участващи в спортните клубове, в турнири и изяви по Спортния календар на Община Първомай.

III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО

СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ /2021 – 2023).

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се цели – равенство, приобщаване и участие.

Постигането на справедливост и приобщаване изисква повишено използване и по – добро насочване на ресурсите, както и участието и партньорството на ромските общности, всички правителствени нива, сектори и заинтересовани страни.

Намаляване на бедността и социалното изключване и премахване на социално – икономическите различия между българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е една от важните цели в Областната стратегия.

Интеграцията на ромите и на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е активен двустранен процес на социално включване.

Стратегическа цел на областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите на област Пловдив 2021 - 2030г. е интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация чрез стимулирано социално включване и утвърждаване на равни права на образование, здравеопазване, заетост, жилищни условия, правна защита, културно развитие и гражданско участие в обществения живот с планирано изпълнение на дейностите от всички заинтересовани страни в процеса на изграждането и използването на равни възможности за приобщаването им и подобряването на жизнения им стандарт с премахване на всички дискриминационни форми.

Приоритетни области на действие са:

- Образование
- Здравеопазване
- Жилищни условия
- Заетост
- Върховенство на закона и не дискриминация
- Култура и медии

Планът за действие на община Първомай за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация / 2021 – 2023 / е неразделна част от Стратегия на област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода / 2021 – 2030 / и по тази причина той следва приоритетите и целите на областната стратегия.

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и проактивни действия

за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

В края на периода на Плана за действие на Община Първомай в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация очакваме:

- Разширен фокус върху равноправието, участието и приобщаването на ромите;
- Засилване на политиките на социално включване;
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси;
- Съответствие на областните стратегии на националните и европейските приоритети в сферата на приобщаването на маргинализираните етнически групи;
- Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на състоянието, проблемите и потребностите от приобщаване на маргинализираните етнически групи.
- Съпоставимост на разработените областни стратегии в резултат от прилагането на единни подходи на планиране, отчитане и мониторинг;
- Намаляване броя на отпадналите от училище ученици;
- Повишена посещаемост на учебни занятия;
- Намалена неграмотността сред 18 – 29 годишните млади хора;
- Получена професионална квалификация от младежи;
- Намалена безработицата сред малцинствата;
- Подобрен достъп на етническите малцинства в община Първомай до здравни услуги и намалена заболяемост;
- Подобро състоянието на техническата инфраструктура в общината;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Повишена осведоменост на целевите групи;
- Включване на целевите групи при изпълнение на дейностите по НПД;
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на ромите.

V. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Оценката на изпълнението на Плана за действие в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация се осъществява от Общински съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси /ОССЕИВ/ чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка. Целта на мониторинга е чрез систематично събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейностите по изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.

Мониторингът изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетание на резултати с ресурси. Повишава заинтересоваността и интензифицира участието – мониторингът създава механизъм за гражданско участие в процеса на формулиране и изпълнение на местната политика.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Плана за действие на община Първомай в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес.

За да се реализира реален напредък до 2030г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всички сфери на живота се изискват съвместни действия от всички участници в процеса.

Стратегията има рамков характер. Тя задава насоки на действия в приоритетни области за периода 2021 – 2030г. Те могат да бъдат допълвани и актуализирани, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социалноикономическата ситуация.